

จาก “กะเทย” ถึง “เกย์” ประวัติศาสตร์ชายรักร่วมเพศในสังคมไทย

เทอดศักดิ์ ร่มจำปา*

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมรักร่วมเพศชายในสังคมไทยว่ามีลักษณะเป็นเช่นไร จากการศึกษาพบว่าในสมัยจารีต แม้ว่าสังคมจะมีอคติต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศในลักษณะที่ “เป็นความแปลกแยก” มิใช่ “หญิง” หรือ “ชาย” แต่ก็ไม่ปรากฏความคิดว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นอันตรายต่อสังคมและไม่มีบทลงโทษอย่างรุนแรงดังเช่นในสังคมตะวันตก หลังสงครามโลกครั้งที่สอง บริบททางด้านเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนไป กล่าวคือการรับวัฒนธรรมอเมริกันทำให้มีการรับความรู้ทางการแพทย์แบบตะวันตกที่มองว่า พฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นโรคจิตที่สามารถบำบัดรักษาให้หายได้

ในช่วงปลายทศวรรษ 2500 มีการหยิบยืมเอาคำว่า “เกย์” มาใช้เรียกคนกลุ่มนี้ ปลายทศวรรษ 2510 คนกลุ่มนี้ได้พยายามอาศัย “พื้นที่” ในหนังสือพิมพ์ เพื่อทำให้สังคมยอมรับ อย่างไรก็ตามสังคมได้หยิบประเด็นเรื่องอาชญากรรมกับเกย์ ว่าเป็นปัญหาสังคม ปลายทศวรรษ 2520 มีนิตยสารที่ให้ “พื้นที่” กับคนกลุ่มนี้นั้นคือนิตยสารที่ทำเพื่อเกย์โดยเฉพาะ นิตยสารเกย์พยายามชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นสิ่งปกติและ “เกย์” สามารถทำ

* เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์เรื่อง วาทกรรมเกี่ยวกับ “เกย์” ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542 (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545)

** มหาวิทยาลัยมหิดลภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ให้สังคมได้เช่นเดียวกับหญิงและชาย แต่สังคมก็เหยียดกเรื่องโรคเอดส์ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในขณะนั้นว่ามีสาเหตุสำคัญจากเกย์
ทศวรรษ 2530 วาทกรรมกระแสหลักผ่อนคลายเป็นประเด็นเรื่องเกย์เป็นโรคจิตลง จิตแพทย์บางคนเริ่มยอมรับว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศไม่ใช่โรคจิต และไม่ต้องบำบัดรักษา และมีใช้พาทะสำคัญของโรคเอดส์ แต่อย่างไรก็ตามยังชูประเด็นเรื่องเกย์เป็นภัยต่อสังคม ในขณะที่เกย์เริ่มมีที่สาธารณะชั่วคราวเห็นได้จากงานบางกอกเกย์ เฟสติวล กระนั้นก็ตามสังคมก็ยังไม่ยอมรับเกย์โดยสมบูรณ์

การศึกษาประวัติศาสตร์พฤติกรรมรักร่วมเพศในสังคมตะวันตกแบ่งออกได้เป็นสองแบบ ทั้งสองแบบต่างก็ศึกษาพฤติกรรมรักร่วมเพศในอดีตเหมือนกัน แต่ต่างก็มีมุมมองที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แนวคิดทั้งสองแบบนี้คือ Essentialism และ Social Constructionism การศึกษาประวัติศาสตร์พฤติกรรมรักร่วมเพศแบบ Essentialist มองว่ามี "เกย์" อยู่ทุกช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ คนกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ที่เกิดจากความพึงพอใจในคนเพศเดียวกัน ดังนั้น "ประวัติศาสตร์เกย์" คือประวัติศาสตร์ของความเปลี่ยนแปลงทางความคิดที่มีต่อ "ผู้ที่เป็นเกย์" เมื่อเรามองกลับไปในอดีตนักคิดในแนว Essentialist กล่าวว่าเรามักจะพบคนที่เป็นเกย์มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากคนทั่วไปโดยอาศัยความพึงพอใจทางเพศกับคนเพศเดียวกันเป็นเส้นแบ่งความแตกต่าง นักประวัติศาสตร์ในแนว Essentialist เช่น John Boswell (1947-1994)¹ ซึ่งเป็นอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกา²

การศึกษาประวัติศาสตร์พฤติกรรมรักร่วมเพศแบบ Social Constructionist มองว่าถึงแม้ว่าจะมีบุคคลที่มีความต้องการทางเพศต่อคนเพศเดียวกันใน

¹ John Boswell, *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality* (Chicago and London: The University of Chicago Press, 1980).

² Kevin Jennings, *Becoming Visible: A Reader in Gay and Lesbian History for High School and College Students* (Los Angeles: Alyson Publications, 1994), p. 21.

ประวัติศาสตร์ แต่คนกลุ่มนี้ไม่ได้ “สร้าง” อัตลักษณ์ขึ้นมาด้วยรสนิยมทางเพศกับคนเพศเดียวกัน คนกลุ่มนี้ไม่ได้มองว่าตนมีลักษณะที่แตกต่างออกไปเพียงเพราะความพึงพอใจทางเพศกับคนเพศเดียวกันของตน แท้ที่จริงแล้วคำว่า “Homosexuality” ที่หมายถึงอัตลักษณ์ทางเพศที่อยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจในคนเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1989 นี้เอง³ นักประวัติศาสตร์ Social Constructionist กล่าวว่าคงจะไม่ถูกต้องนักถ้าจะเรียกคนเหล่านี้ว่า “เกย์” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่ และแน่นอนแนวความคิดเช่นนี้ไม่มีอยู่ในอดีตก่อนยุคสมัยใหม่ แทนที่เราจะใช้มุมมองของยุคสมัยใหม่กับพฤติกรรมทางเพศของบุคคลในประวัติศาสตร์ เราควรจะตระหนักว่าบุคคลเหล่านั้นมองตัวเองอย่างไรในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน⁴ นักคิดในแนว Social Constructionist เช่น David M. Halperin (1952-)⁵ อาจารย์สอนวรรณคดีประจำคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย Massachusetts Institute of Technology (ตำแหน่งในปี ค.ศ. 1990)

ข้าพเจ้าค่อนข้างที่จะเห็นด้วยกับวิธีคิดของนักคิดในแนว Social Constructionist เพราะพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นพฤติกรรมทางเพศรูปแบบหนึ่งที่มีอยู่คู่สังคมมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย ในแต่ละช่วงเวลา แต่ละสังคมต่างก็ให้ความหมายพฤติกรรมรักร่วมเพศแตกต่างกันออกไป⁶ ในสังคมกรีกและโรมัน พฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายที่มีสถานะทางสังคมหรืออายุที่สูงกว่าเด็กหนุ่ม เป็นความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างหลาย

³ คุรายละเอียดเพิ่มเติมใน Karoly Maria (Kertbeny) Benkert, “An Open Letter to the Prussian Minister of Justice (1869)” trans. Michael Lombardi-Nash, in *We Are Everywhere : A Historical Sourcebook of Gay and Lesbian Politics*, eds. Blasius Mark and Phelan Shane (New York London : Routledge, 1994). Pp. 67-79.

⁴ Kevin Jennings, *Becoming Visible : A Reader in Gay and Lesbian History for High School and College Student*, p. 22.

⁵ David M. Halperin, *One Hundred Years of Homosexuality : And Other Essays On Greek Love* (New York London : Routledge, 1990).

⁶ คุรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์แบบ Social Constructionist ได้ใน David M. Halperin, “How to Do The History of Male Homosexuality,” *GLQ : A Journal of Lesbian and Gay Studies* 6,1 (2000) : 87-123.

ประการระหว่างพุทธกรรมกร่วมเพศในสังคมตะวันตก และพุทธกรรมกร่วมเพศในสังคมตะวันออก โดยเฉพาะสังคมไทย ดังที่นักวิชาการหลายคนได้ตั้งข้อสังเกตถึงความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเหล่านี้ไว้⁷ แต่ข้าพเจ้าเชื่อว่า แนวคิดที่ว่าพุทธกรรมกร่วมเพศในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันนั้นสามารถที่จะประยุกต์ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์พุทธกรรมกร่วมเพศในทุกสังคมได้

ศาสนา : รากฐานความเชื่อเรื่องเพศในสังคมไทย

พุทธศาสนามีอิทธิพลต่อสังคมไทยหลายด้าน โดยเฉพาะการมองโลกในกรอบของความคิดแบบพุทธศาสนา บวกกับแนวความคิดความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ก่อนการเข้ามาของพุทธศาสนา ปรากรฎการณ และเรื่องราวต่างๆ สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดแบบพุทธศาสนา นับตั้งแต่เป้าหมายของการดำรงชีวิต ไปจนถึงวัตรปฏิบัติทั่วไป พุทธศาสนามีอิทธิพลอย่างมากต่อการเป็นรากฐานให้กับความคิดความเชื่อต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ พุทธศาสนามีอิทธิพลในการจัดลำดับความสำคัญทางเพศในสังคมไทยในทุกๆ ด้าน นอกจากเพศชายและหญิงแล้ว พุทธศาสนายังกล่าวถึงพุทธกรรมกร่วมเพศหลายรูปแบบ⁸

พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์ที่ประกอบไปด้วยสามคัมภีร์ คือ *วินัยปิฎก* ว่าด้วยศีลหรือวินัยของภิกษุ ภิกษุณี *สุตตันตปิฎก* ว่าด้วยพระธรรมเทศนาทั่วไป และ *ตัวอย่างหรือเรื่องราวประกอบ* และ *อภิธรรมปิฎก* ว่าด้วยหลักธรรมล้วนๆ เน้นหนักในเรื่องจิตวิทยาและอภิปรัชญา ทั้งนี้ *วินัยปิฎก* จะเป็นคัมภีร์ส่วนที่กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศในรูปแบบต่างๆ มากที่สุด เนื่องจาก *วินัยปิฎก* เป็นกฎข้อห้ามต่างๆ ซึ่งหนึ่ง

⁷ ดูการกล่าวถึงข้อจำกัดของการศึกษาพุทธกรรมกร่วมเพศโดยใช้ทฤษฎีที่สร้างขึ้นในสังคมตะวันตกได้ใน Peter A. Jackson, "An Explosion of Thai Identities: Global Queering and Re-Imagining Queer Theory," *Culture, Health & Sexuality* Vol. 2, No 4 (2000): 405-424. และ Dennis Altman, *On Global Queering* <http://www.lib.latrobe.edu.au/AHR/>

⁸ Peter Jackson, "Male Homosexuality and Transgenderism in the Thai Buddhist Tradition," in *Queer Dharma: Voices of Gay Buddhists Vol.1*, Second edition, ed. Leyland Winston (San Francisco: Gay Sunshine Press, 2000), pp. 56-89.

ในนั้นก็เป็นการห้ามพฤติกรรมทางเพศ และเป็นส่วนที่ว่าด้วยกฎข้อห้ามต่างๆ ของสงฆ์เพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมของสงฆ์ให้เรียบร้อย เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็น⁹

ตลอดระยะเวลาว่า 2500 ปี ได้มีการ "สังคายนา" **พระไตรปิฎก** มาแล้ว 11 ครั้ง¹⁰ การสังคายนาในที่นี้หมายถึง การรวบรวม เรียบเรียง คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้เป็นหมวดหมู่ จัดระบบให้เรียบร้อย และสวดพร้อมกันเป็นการตรวจทานความถูกต้อง จึงลงมติรับรองไว้เป็นหลักฐาน แล้วจึงมีการท่องจำ จดจำ หรือจารึก ไว้สืบต่อมา (การสังคายนาครั้งที่ 1-4 เป็นการสังคายนาแบบมุขปาฐะ คือการจดจำแบบปากต่อปาก) ส่วนความหมายของการสังคายนาในสมัยหลังๆ นอกจากจะมีความหมายดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ยังหมายถึงการ "ชำระ" **พระไตรปิฎก** ด้วยการชำระในที่นี้หมายถึงการแก้ไขข้อบกพร่องของ**พระไตรปิฎก**ที่อ้างว่าเกิดจากการคัดลอกสืบทอดกันมาให้ถูกต้อง โดยอาศัยการวินิจฉัยจากพระที่ทรงคุณวุฒิในสมัยนั้น อาจเป็นไปได้ว่าในการชำระแต่ละครั้งได้มีการสอดแทรกเพิ่มเติมทัศนคติ ค่านิยมในยุคสมัยของผู้ที่ชำระ**พระไตรปิฎก**ลงไปด้วย โดยเฉพาะในส่วนของ **สุตตันตปิฎก** และ **อภิธรรมปิฎก** ที่กล่าวถึงพระธรรมเทศนา และหลักธรรม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปรัชญา และอภิปรัชญา ที่ต้องอาศัยการตีความและทำความเข้าใจ ซึ่งจะแตกต่างไปจากวินัยปิฎกที่เป็นการกล่าวถึงกฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นข้อห้ามของสงฆ์ และภิกษุณี อย่างตรงไปตรงมา

การเปลี่ยนผ่านของตัวอักษร ย่อมมีการเทียบเคียงความหมายของคำศัพท์ของสังคัมหนึ่ง เข้ากับคำศัพท์ของอีกสังคัมหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างเช่น การตีความจากข้อความในมหานวาทกสสปชาดก **สุตตันตปิฎก** ขุททกนิกาย (**พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย** **พระไตรปิฎกฉบับหลวง** และ**พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับสยามรัฐ** อยู่ในเล่มที่ 28 ตรงกันทุกฉบับ) ตอนที

⁹ จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย** (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2539), หน้า [9].

¹⁰ **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 35.

กล่าวถึงนางรจนา ราชธิดาของพระเจ้าอังคติ ได้กล่าวถึงอดีตชาติของตนอันเป็นผลมาจากกรรมที่ได้คบชู้กับภรรยาผู้อื่นในชาติที่เป็นบุตรชายนายช่างทอง แคว้นมคธ ผลกรรมนี้ทำให้ไปเกิดเป็นลาถูกตอน ลิงถูกนายผู้ฆบกัดคอดันตะ โคนถูกตอน กะเทยในตระกูลที่มีโภคทรัพย์มาก และนางอัปสร การแปลจากภาษาบาลีในชาติที่ 4 เกิดเป็นกะเทยในตระกูลที่มีโภคทรัพย์มาก พบใน**พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง และพระไตรปิฎกฉบับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** (อาจจะรวมถึงพระไตรปิฎกฉบับอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในที่นี้ด้วย) แต่ใน**พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสยามรัฐ** เนื้อหาในตอนนี้เป็นภาษาบาลีคือ เนวิตถิ น ปุมา อาสิ เนว แปลว่าไม่ใช่ทั้ง...และ... บวกกับอดีต กลายเป็น เนวิตถิ ปุมา คือ บุรุษ อาสิ แปลว่า เป็น พรรคนี้จึงแปลว่า ไม่เป็นทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในที่นี้ถ้าทำความเข้าใจด้วยระบบความหมายทางเพศในวินัยปิฎก อาจตีความได้ว่าเป็น บัณเฑาะก์ หรืออุทโพยัญชนก ไม่ใช่ "กะเทย" ในความหมายที่นักการศาสนานำร่วมสมัยแปลออกมา โดยอาศัยระบบความหมายเรื่องเพศในปัจจุบันเป็นบรรทัดฐาน

ในสังคมไทยก่อนปี พ.ศ.2500 พฤติกรรมรักร่วมเพศไม่ถือเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่มีลักษณะวิถีชีวิตที่เฉพาะเจาะจง แตกต่างไปจากชายและหญิง พฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นเพียงพฤติกรรมทางเพศรูปแบบหนึ่งของชายและหญิง มีเพียงกะเทยเท่านั้นที่แตกต่างไปจากผู้หญิงและผู้ชายอย่างชัดเจน ในสังคมไทยแต่เดิมก่อนการเข้ามามีอิทธิพลของตะวันตกอย่างกว้างขวางในช่วงรัชกาลที่ 5 นั้น เพศในสังคมไทยแบ่งออกได้เป็น 3 คือ ชาย หญิง และนุ่งสกะ (อาจจะเทียบเคียงได้กับ กะเทย) โรซาลิน มอริสได้กล่าวถึงระบบความหมายทางเพศของสังคมไทยในจารีตแบบล้านนาว่า อิงอยู่กับการแบ่งเพศออกเป็น 3 เพศ¹¹

¹¹ Rosalind Morris, "Three Sexes and Four Sexualities : Redressing the Discourses on Gender and Sexuality in Contemporary Thailand," *Positions : East Asia Cultures Critique* 2,1 (Spring 1994) : 15-43. มอริสได้กล่าวว่าสังคมไทยในสมัยจารีตมีการแบ่งคนออกเป็นสามกลุ่มตามการจำแนกเพศอย่างกว้างๆ คือ ผู้ชาย ผู้หญิง และ กะเทย ต่อมาความเปลี่ยนแปลงของระบบเพศวิถีในช่วงสมัยใหม่ได้ทำให้เกิดระบบเพศวิถีใหม่ๆ ขึ้น คือ ผู้ชาย ผู้หญิง รักต่างเพศ (heterosexual) และ รักร่วมเพศ (Homosexual)

ดั่งที่ ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ไบเบิลงานปฐมมูลมูลีของล้านนา ที่กล่าวถึงการกำเนิดของสิ่งมีชีวิตบนโลก¹²

ปฐมมูลมูลี ได้กล่าวถึงการเกิดโลกตั้งแต่ทุกสิ่งยังเป็นความว่างเปล่า ความร้อนความเย็นมาบรรจบกันทำให้เกิดลมพัดวนอย่างรุนแรงจนเกิดเป็นกลุ่มก้อน จากกลุ่มก้อนก็เกิดเป็นแผ่นดิน น้ำ หินผา และแร่ต่างๆ ความชื้นก่อให้เกิดโคลนบนหินผา กลายเป็นต้นไม้ ธาตุทั้ง 4 ก่อให้เกิดสัตว์เดรัจฉาน หลังจากหลายกัปป์หลายกัลป์ ผ่านไป มีอิตติผู้หนึ่งเกิดจากธาตุดิน ชื่อนางอิตถังโคยะสังกะสี มีปุริสะเกิดจากธาตุไฟชื่อปู้สังโคยะสังกะสี ทั้งสองได้สมสู่อยู่คู่กัน ช่วยกันสร้างมนุษย์ 3 คนแรกในโลก คือ ชาย หญิง และนปุงสกะ¹³

ส่วนอันว่า ชายผู้ชื่อว่านปู้สังโคยะสังกะสีผู้นั้น ไปเอาภัพพะ 4 จำพวกมาหื้อแก่นางอิตถังโคยะสังกะสีผู้นั้น วัตถุพิชชิวา เท้าเม็ด ฟันผักกาดแล ส่วนว่านางอิตถังโคยะสังกะสีผู้นั้น ก็เอาภัพพะสองอัน กับด้วยธาตุทั้ง 4 นั้น มากุลิกากับด้วยเสหนกับทั้งเหมณีแล้ว ก็ปั้นเป็น มนุสสรูป 3 อัน คือว่าอิตถิลิงค์ ปูริสลิงค์ นปุงสกลิงค์¹⁴

¹² เปิลติเยร์สันนิษฐานว่าปฐมมูลมูลี น่าจะถ่ายทอดมาจากนิทานมุขปาฐะสืบต่อกัน มา จนได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะการสร้างโลกโดยปูและยาสังโคยะสังกะสีนี้เป็นความ เชื่อที่ปรากฏทั่วไปในหมู่ชนชาติไทย นักปราชญ์รุ่นหลังได้สอดแทรกคำสอนของพุทธศาสนาเข้าไป ในเนื้อเรื่องและตั้งชื่อให้ใหม่ ว่า **ปฐมมูลมูลี** ตามความเข้าใจของเปิลติเยร์เรื่อง **ปฐมมูลมูลี** อาจจะแต่งขึ้นในรัชสมัยของพระเมืองแก้ว (พ.ศ. 2038-2068) ซึ่งเป็นยุคที่ล้านนารุ่งเรืองมาก อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ก็เก๋พอสมควร เพราะมีตำนานเรื่องอื่นๆ กล่าวถึง เช่น คัมภีร์สิทธาทิวิมาลา **ปฐมมูลมูลี** เป็นตำนานสร้างโลกที่ได้รับความสนใจจากปราชญ์ต่างๆ ของชนชาติไทยโดยทั่วไป เพราะเรื่องนี้ได้กระจ่ายไปถึงภาคอีสาน ล้านช้าง เชียงตุง และสิบสองพันนา อาจกล่าวได้ว่า **ปฐมมูลมูลี** เป็นตำนานที่แพร่หลายอยู่ในภูมิภาคนี้

¹³ อนาคต โธมัส โรเจอร์ เปิลติเยร์, **ตำนานเค้ามีล้านนา ปฐมมูลมูลี** (กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ พรินติงกรุป 2534), หน้า 4. เรื่องราวเกี่ยวกับอิตถิลิงค์ ปูริสลิงค์ และนปุงสกลิงค์ ยังมีต่อไปอีก โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ "ลิงค์" ทั้งสามแบบ ซึ่งผู้เขียนยังไม่สามารถนำข้อมูลในส่วนนี้มาวิเคราะห์ได้อย่างละเอียดได้

¹⁴ **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 29.

นปฺงสก หมายถึงลักษณะที่ไม่ปรากฏเพศ น่าจะเทียบเคียงได้กับ กะเทย ซึ่งเป็นคำสามัญนามที่ใช้เรียก นปฺงสก (อย่างไรก็ตามคำว่า นปฺงสก ที่ปรากฏใน **ปฐมมุขมูลี** อาจจะมี ความหมายที่แตกต่างไปจากคำว่า กะเทย ที่ใช้อยู่เดิมในภูมิภาคนี้ อยู่แล้วก็เป็นได้)

การกล่าวถึงการกำเนิดโลกของ **ปฐมมุขมูลี** ดำเนินเรื่องก่อนการเกิดมนุษย์ และมาบรรจบกับการที่สัตว์ในพรหมโลกลงมาเกิดในโลกมนุษย์ที่ปรากฏใน **ลิลิตโองการแช่งน้ำ** วรรณคดีของอยุธยาที่เริ่มจากสัตว์ในพรหมโลกลงมาจนถึงวันดิน เช่นเดียวกับที่ปรากฏใน **พระไตรปิฎก** แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพุทธศาสนาต่อคำอธิบายการเกิดมนุษย์ มีความแตกต่างระหว่าง **ปฐมมุขมูลี** กับ **ลิลิตโองการแช่งน้ำ** ตรงที่เนื้อหาในตอนต้นของปฐมมุขมูลีเป็นวรรณคดีมุขปาฐะของกลุ่มคนที่อยู่ทางตอนเหนือ แต่กลุ่มคนที่อยู่ทางตอนล่างเริ่มเรื่องการเกิดมนุษย์จากเนื้อเรื่องที่ปรากฏใน **พระไตรปิฎก**

อยุธยาเป็น "รัฐไท" ที่เติบโตขึ้นมาทำให้เกิดศูนย์กลางทางอำนาจแห่งใหม่ทางตอนใต้ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา อยุธยามีความสำคัญในฐานะการก่อรูปของ "รัฐสยาม" และ "คนไทย" ที่สืบเนื่องมาจนถึงรัตนโกสินทร์ หลักฐานและเอกสารต่างๆ ในสมัยอยุธยาได้สะท้อนภาพระบบความหมายทางเพศของ "สังคมไทย" ได้ในระดับหนึ่ง ถึงแม้ว่าอยุธยาจะเป็นศูนย์กลางอำนาจแห่งใหม่ การผสมผสานวัฒนธรรมประเพณีระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของ "คนไท" และวัฒนธรรมเขมรอินเดียน ก็ไม่ได้ทำให้ระบบความหมายทางเพศที่แบ่งคนออกเป็น 3 เพศเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างใด

ทั้งล้านนาและอยุธยาต่างได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน แต่การกล่าวถึงเพศที่ 3 ของทั้งสองวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน ซึ่งน่าจะเป็นอิทธิพลมาจากภาษาถิ่นที่มีอยู่เดิมที่ใช้เรียกลักษณะที่ไม่ใช่ "ผู้หญิง" หรือ "ผู้ชาย" ที่แตกต่างกัน ล้านนาเรียกคนกลุ่มนี้ว่า "นปฺงสกลิงค์" หรือ "ผู้เมีย" ในขณะที่สยามเรียกคนกลุ่มนี้ว่า "กะเทย"

ความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องกรรมที่ปรากฏใน *สุดตันทปิฎก* ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยพระธรรมเทศนาทั่วไป และตัวอย่างหรือเรื่องราวประกอบ มีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดอีกครั้งหนึ่ง ผลของกรรมมีอิทธิพลต่อการกลับมาเกิดใหม่ของมนุษย์ ถ้าประกอบกรรมดีก็จะได้กลับมาเกิดใหม่ในรูปลักษณะของมนุษย์รูปร่าง มีโภคทรัพย์มาก ส่วนการประกอบกรรมชั่วก็จะส่งผลให้กลับมาเกิดในรูปลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เกิดมาเป็นมนุษย์ที่ยากจน หรือเป็นสัตว์ จากตัวอย่างผลกรรมชั่วของนางรุจา ทำให้นางไปเกิดเป็นกะเทยในตระกูลผู้ที่มีโภคทรัพย์มาก

พระราชกำหนดใหม่ใน*กฎหมายตราสามดวง* สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องกรรมชั่วที่ทำให้ไปเกิดเป็นกะเทยไว้ว่า เป็นผลกรรมจากการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับภรรยาของผู้อื่น เช่นเดียวกับในกรณีของนางรุจา ผู้ที่เขียนเรื่องนี้ในสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ใช้กรณีของนางรุจาที่ปรากฏใน *พระไตรปิฎก* ในการกล่าวถึงโทษของการ “ล่วงประเวณีภริยาผู้อื่น” ความแตกต่างระหว่างกรกล่าวถึงชาติที่เกิดมาเป็นกะเทยนั้นอยู่ตรงที่ผลกรรมของนางรุจา จากชาติที่ไปละเมิดภรรยาของผู้อื่นในชาติที่เกิดเป็นบุตรชายนายช่างทอง คือเกิดเป็นกะเทยในตระกูลที่มีโภคทรัพย์มาก ในขณะที่โทษของการละเมิดภรรยาผู้อื่นในสมัยต้น รัตนโกสินทร์นั้นมีความน่ากลัวสยดสยองกว่ามาก และโทษจากผลกรรมนั้นก็ต้องชดใช้ด้วยเวลายาวนาน เป็นสัตว์ภูตจนถึง 500 ชาติ เป็นหญิง 500 ชาติ และเป็นกะเทย 500 ชาติ

ชายโศสมเสพกามาสมุจฉา ล่วงประเวณีภริยาผู้อื่นนั้นย่อมเกิดกาม กำหนด พร่อมเต็มบริบูรณ์ จึงสำเร็จเป็นครูกำอูกกฤษโทษ ครั้นดับสังขารอนาคต ไปตกอยู่ในโลหะกุมภินะรกหกหมื่นปี แล้วขึ้นมาทนทุกข์เวทนาอยู่ในอุสุหนะรกสิมพลีไม้จิว หนามยาวสิบหกองคุลี นายนิริบาลรุมกันทิ่มแทงแรงกรุมกันจิก ครั้นสิ้นกัมขขึ้นมาเป็นหญิงห้าร้อยชาติ กะเทยห้าร้อยชาติ เป็นสัตว์เขาดอนเสี้ยห้าร้อยชาติ¹⁵

¹⁵ กรมศิลปากร, *เรื่องกฎหมายตราสามดวง*, 763.

เห็นได้ว่าผลกระทบของการล่องประเวณีภริยาผู้อื่น คือการเกิดเป็นผู้หญิง และกะเทย สะท้อนทัศนคติต่อสภาวะที่ไม่พึงประสงค์ สะท้อนให้เห็นถึงสังคมที่มีค่านิยมแบบ “ชายเป็นใหญ่” ทั้งผู้หญิง และกะเทย ไม่เป็นสิ่งที่น่าปรารถนาในการไปเกิดใหม่ในชาติต่อไป ความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และกรรมนี้ทำให้คนในสังคมไทยอดทนกับพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างไปจากผู้ชาย และผู้หญิงได้ เนื่องจากการเกิดมาในชาติหนึ่ง ๆ นั้นเป็นผลมาจากกรรมที่ได้กระทำสะสมไว้ในอดีตชาติ การเกิดเป็นกะเทยในปัจจุบัน ไม่ใช่สภาวะที่คงทนถาวร ถ้าทำกรรมดีในชาติปัจจุบัน ก็สามารถที่จะไปเกิดในรูปลักษณะที่ดีกว่าได้

คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักร่วมเพศ

คำศัพท์ที่ใช้เรียกลักษณะที่ไม่ใช่ชายและหญิงในสังคมไทยได้แก่คำว่า กะเทย ความหมายของคำว่ากะเทยที่ปรากฏในพจนานุกรมที่สร้างขึ้นในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ แสดงให้เห็นความเข้าใจต่อคนกลุ่มนี้ว่าเป็นบุคคลที่มีความกำกวมของอวัยวะเพศ พระจนะพาสาไท ของบาทหลวงปาลเลอกัวร์ที่พิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2397 ได้ให้ความหมายคำว่า “กะเทย” ตรงกับภาษาอังกฤษ Hermaphrodite¹⁶ *A Dictionary of the Siamese Language* ของ Rev. J. Caswell ที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2398 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่สยามทำสนธิสัญญาเบาริ่งกับอังกฤษ ได้ให้คำจำกัดความกะเทยไว้ว่า “กะเทยนั้นคือบุคคลที่มีประเทษที่ลับปนหญิงก็ใช่ เป็นชายก็ใช้นั้น เรียกว่าคนกะเทย”¹⁷ อักษรภิธานศรียท์ ของหมอบลัดเลที่พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2416 ได้ให้คำจำกัดความกะเทยไว้ว่า “คนไม่เป็นเกาชชาย, ไม่เป็นเกาชหญิง, มีแต่ทางบิตสวาระ”¹⁸ การที่ปาลเลอกัวร์ให้ความหมาย “กะเทย” ว่าเป็น Hermaphrodite และแม้แต่มอบลัดเลเองก็ให้คำนิยามไม่ต่างกันนักนั้นอาจเป็นเพราะว่าในโลกตะวันตก

¹⁶ ปาลเลอกัวร์, *พระจนะพาสาไท* (พระนคร: 2397), หน้า 252.

¹⁷ คาร์เวล (Rev. J. Caswell), *A Dictionary of the Siamese Language* (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), หน้า 56.

¹⁸ แดนนีซ แบรดเลย์, *อักษรภิธานศรียท์* (พระนคร: คูสุสภาตพรวัว, 2514), หน้า 21.

Hermaphrodite เป็น "กะเทย" เพียงรูปแบบเดียวและเป็นคำศัพท์คำเดียวที่มีอยู่ในโลกตะวันตกที่หมายถึงความกำกวมระหว่างเพศ หรือการที่มีอวัยวะของทั้งสองเพศภายในคนคนเดียวอันเนื่องมาจากพัฒนาการทางการแพทย์ในสมัย Renaissance และต้นสมัย Enlightenment¹⁹ คำศัพท์ที่หมายถึง "กะเทย" ในรูปแบบต่างๆ นั้นเพิ่งจะมีขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 20 เช่นคำว่า Transvestite ที่ Magnus Hirschfeld บัญญัติขึ้นมาในปี ค.ศ. 1910 คำว่า Transsexual ในปี ค.ศ. 1923 คำว่า Transgender ที่ Virginia Prince บัญญัติขึ้นมาเพื่อใช้เรียกตัวเองกลางทศวรรษ 1970

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้กล่าวไว้ว่าคนไทอะหม ก็มีคำว่า เทย ใช้ในความหมายเดียวกับกะเทย ในภาษาเขมรก็มีคำว่า เขทีย อ่านว่า กะเตย มีความหมายเช่นเดียวกัน กาญจนา นาคสกุล ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า มีคำภาษาไทยหลายคำที่พ้องกับภาษาเขมรโดยที่ไม่สามารถที่จะตัดสินได้ว่าเป็นคำไทยเดิมหรือคำเขมรเดิม คำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้อยู่ในภาษาพูดธรรมดา²⁰ คำว่า เขทีย ก็เป็นหนึ่งในคำพ้องเหล่านั้น อาจจะเป็นไปได้ว่า คำว่า กะเทย เทย และเขทีย เป็นคำที่ใช้เรียกลักษณะของสิ่งที่ไม่ปรากฏเพศ หรือมีลักษณะกลางๆ ไม่เป็นเพศใดเพศหนึ่ง ที่ใช้กันอยู่เดิมในภูมิภาคนี้ก็เป็นได้²¹

¹⁹ นับตั้งแต่สมัยกรีกมีคำที่มีความหมายถึงลักษณะที่ผสมผสานระหว่างลักษณะของหญิงและชายคือคำว่า *androgyny* ซึ่งมาจากสุนทรพจน์ของ Aristophanes ใน *Symposium* ของ Plato ในขณะที่คำว่า *hermaphrodite* มีต้นกำเนิดมาจากนิทานเทพปกรณัมกรีกเรื่อง Hermaphroditus และนาง Salmacis ใน *Metamorphosis* ของ Ovid ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Cary J. Nederman, Jacqui True, "The Third Sex: The Idea of the Hermaphrodite in Twelfth-Century Europe," *Journal of the History of Sexuality* 6,4 (April 1996): 497-517.

²⁰ กาญจนา นาคสกุล, **คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร**. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502), หน้า 80.

²¹ ในการจัดทำพจนานุกรมของชาวต่างชาติในสมันต์รัตนโกสินทร์นี้วิธีการหนึ่งในการให้คำจำกัดความคำศัพท์ต่างๆ คือการให้คนสยามอธิบายความหมายของคำ แล้วชาวต่างชาติจึงเลือกใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หรือคำอธิบายภาษาไทย ในการให้คำจำกัดความ ข้าพเจ้าเชื่อว่าเมื่อชาวต่างชาติถามว่ากะเทยคืออะไร คนไทยน่าจะตอบว่ากะเทยหมายถึงลักษณะที่ไม่ใช่หญิงหรือชาย มีลักษณะกำกวมตั้งแต่พฤติกรรมทางสังคม และอวัยวะเพศ รวมทั้งหมายถึงลักษณะที่ไม่สามารถจะสืบพันธุ์ได้ เช่นคำอธิบายผลไม้ที่ไม่มีเมล็ดสืบดังที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานก็เรียกว่า กะเทยเช่นกัน แต่เนื่องจากแนวความคิดเรื่องวิทยาศาสตร์กายภาพ

ถึงแม้ว่าความหมายและคำนิยามของคำว่า "กะเทย" อย่างเป็นทางการที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับต่างๆ จะหมายถึงลักษณะที่กำกวมของอวัยวะเพศ แต่ความหมายของคำว่า "กะเทย" ที่รับรู้และใช้อยู่ในสังคมน่าจะหมายถึงคนอีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจาก "ผู้ชาย" และ "ผู้หญิง" อย่างเห็นได้ชัด ดังตัวอย่างในวรรณคดีเรื่อง *ดาหลัง*²² และเมื่อเปรียบเทียบกับหลักฐานต่างๆ ที่กล่าวถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศ "กะเทย" เป็นคำเดียวที่ใช้เรียกลักษณะที่ไม่ใช่ "ผู้หญิง" และ "ผู้ชาย" ส่วนพฤติกรรมรักร่วมเพศ เช่นในกรณีของสงฆ์ และพฤติกรรมรักร่วมเพศของกรมหลวงรักษรณเรศร ไม่ถือว่าคนเหล่านั้นเป็น "กะเทย" หรือไม่ใช่ผู้ชาย ผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเหล่านี้ยังคงมีความเป็น "ผู้ชาย" เพียงแต่มีพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างออกไปเท่านั้น

ทัศนะต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศที่ปรากฏในกฎหมายสมัยจารีต

กฎหมายตราสามดวง ได้กล่าวถึง กะเทย ไว้ใน *พระไอยการลักษณะพยาน* เป็นการบอกว่าคนชนิดใดบ้างที่สามารถเป็นพยานในคดีความต่างๆ ได้ บุคคล 33 จำพวกที่ไม่สามารถนำมาเป็นพยานได้มีดังต่อไปนี้

คนหมี้ได้อ้อยแก่ศีล 5 8 1 คนไม่มีเรือนเที่ยวจร 1 คนกุ่มนี้ยืมสิน
ผู้เป็นความ 1 คนถือกระเบื้องกะลาขอทาน 1 คนผู้เป็นทาสผู้เป็นความ
1 คนหูหนวก 1 คนเป็นญาติผู้เป็นความ 1 คนตาบอด 1 คนเป็นมิตหาย
ผู้เป็นความ 1 หญิงนครโสภณี 1 คนเป็นเพื่อนกินอยู่สมเลกับผู้เป็น
ความ 1 หญิงแพศยา 1 หญิงมีครรภ์ 1 คนวิวาทกับผู้เป็นความ 1 คน
มักมาก ถ้อย ความ 1 เปนกะเทย 1 เปนบันเดาะ 1 แลคนผูกเวรกับ

และความรู้ของโลกตะวันตกในขณะนั้น ทำให้ชาวตะวันตกเลือกคำจำกัดความของกะเทยว่าเป็น hemaphrodite ซึ่งตรงกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ของตะวันตก โดยเพิกเฉยต่อความหมายของกะเทยที่เป็นพฤติกรรมทางสังคมก็เป็นได้

²² พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, *ดาหลัง* (พระนคร : กรมศิลปากร, 2499), หน้า 942-943.

ผู้เป็นความ 1 คนเป็นพ่อ แม่ มด 1 คนเป็นโรคมก 1 คนเป็นพิกลจริต
 1 เดก 7 เข้า 1 หมอยาหมี่ได้เรียนคำภีรแพท 1 เก้า 70 1 ช่างเกือก 1
 คนมักเสียดส่อท่าน 1 คนปะมง 1 คนเดินรำขอทานเสียงชีวิตร 1 คน
 นักเลงเล่นเบี้ยบ่อน 1 คนขับขอทานท่าน 1 คนแปนโจร 1 คนโทโสมาก
 1 คนแปนเพชรฆาฏ 1(เน้นตัวเข้มโดยผู้เขียนบทความ)²³

อย่างไรก็ตาม ถ้าโจทก์ หรือจำเลย ยินยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งนำบุคคล
 ดังกล่าวสืบฟังเอาเป็นพยาน บุคคลเหล่านี้ก็เป็นพยานได้ ในที่นี้จะเห็นได้ว่าพระ
 โยธการลักษณะพยานได้แยก *กระเทย* และ *บัณเฑาะ* ออกจากกันนั้นหมายความว่า
 คนสองประเภทนี้มีความแตกต่างกัน *บัณเฑาะ* หมายถึงคนที่ไม่ปรากฏเพศชาย
 หรือหญิง หรือคนที่มีอวัยวะเพศกำกวมไม่สามารถที่จะบอกเพศได้อย่างแน่ชัด²⁴
 ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของพุทธศาสนากับคนในสังคมอยุธยา (อย่างน้อยที่สุดผู้ที่
 มีความรู้อ่านออกเขียนได้ในราชสำนัก) ทำให้อนุมานได้ว่า *บัณเฑาะ* ที่ปรากฏใน
กฎหมายตราสามดวง น่าจะมีความหมายเดียวกับ *บัณเฑาะ* ที่ปรากฏใน
พระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคนที่มีความผิดปกติทางกายภาพ หรือที่ความรู้ทางการแพทย์
 ตะวันตกเรียกว่า "hermaphrodite" เป็นกะเทยทางกายภาพ ส่วนคำว่า *กระเทย* ใน
กฎหมายตราสามดวง น่าจะหมายถึง "กะเทยทางสังคม" คือบุคคลที่มีลักษณะกิริยา
 ท่าทางตรงข้ามกับเพศของตน และเป็นภาษาถิ่นที่ใช้และรู้จักทั่วไปตั้งอยู่แล้วใน

²³ กรมศิลปากร, *เรื่องกฎหมายตราสามดวง* (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521), หน้า 215.

²⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน เทอดศักดิ์ รัมจำปา, *วาทกรรมเกี่ยวกับ "เกย์" ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542* (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 203. อย่างไรก็ตาม Leonard Zwilling อาศัยคำจำกัดความของบัณเฑาะทั้งหมดทั้ง 5 ประเภทในการตีความบัณเฑาะ กล่าวคือบัณเฑาะ 4 ประเภทได้รับการอธิบายด้วยพฤติกรรมทางเพศ ดังนั้นบัณเฑาะน่าจะหมายถึง "ลักษณะที่ขาดความเป็นชาย" และเป็นคนที่มิได้ดัดหนาราคะ เทียบได้กับผู้หญิงไม่ตี ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Leonard Zwilling, "Homosexuality as Seen in Indian Buddhist Texts," in *Buddhism, Sexuality, and Gender*, eds. José Ignacio Cabezón (New York: State University of New York Press, Albany, 1985). pp. 203-205.

แม้แต่ในวงการสงฆ์ในสมัยรัชกาลที่ 2 ก็ปรากฏว่าพระสังฆราชมีพฤติกรรกร่วมเพศ กับลูกศิษย์หนุ่ม ๆ เนื่องจากเพียงแค่อัสน์สัมผัสต้องอวัยวะเพศไม่ถึงกับมีเพศสัมพันธ์ แต่ก็ถูกถอดจากสมณศักดิ์ และเนรเทศออกจากวัดมหาธาตุ

ในเดือนสิบเอ็ดนั้นพระพนรัตน์อาดที่แห่มาแต่วัดสระเกษมาอยู่วัดมหาธาตุ ได้รับที่ตั้งเป็นสมเด็จพระสังฆราชนั้นต้องอหิกรณ **พอใจลุบ** คลำเล่นของที่ลับพวกศิษย์ที่รุ่นหนุ่มสวย ๆ โปรดให้ตระลาการชำระ ได้ความจริง แต่เพียงนั้นไม่ถึงปาราชิก ทรงเห็นว่ามัวหมองอยู่ ให้ถอดเสียจากที่พระพนรัตน์ ให้เนรเทศเสียจากวัดมหาธาตุ (เน้นตัวเข้มโดยผู้เขียนบทความ)²⁷

ประกาศในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดังข้อความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงความประพฤติของพระภิกษุความว่า "...บางจำพวกเป็นคนเกี้ยวกร้าน กลัวจะเกณฑ์ให้ราชการ หลบลิ้นหนีเข้าบวชเป็นภิกษุ สามเณร อาศัยพึ่งพระศาสนาเลี้ยงชีวิต แล้วประพฤติอนาจารทุจริตต่าง ๆ จนถึงเล่นสวาทเป็นปาราชิกก็มีอยู่โดยมาก..." (เน้นตัวเข้มโดยผู้เขียนบทความ)²⁸

ในส่วนของกฎหมายในสังคมไทยสมัยจารีตที่กล่าวถึงกะเทยและพฤติกรรมรักร่วมเพศ ไม่ปรากฏว่ามีการลงโทษกะเทยและผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศอย่างรุนแรงเช่นที่ปรากฏในสังคมตะวันตก แต่อย่างไรก็ตาม กะเทย และ บัณเฑาะก์ ก็ถูกมองว่าไม่น่าเชื่อถือจนถึงขนาดที่ว่าไม่สามารถจะนำมาเป็นพยานได้ ในขณะที่พฤติกรรมรักร่วมเพศในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ จากหลักฐานทั้งหมดที่มีอยู่ ผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นพระสงฆ์ แต่ก็ไม่มีปรากฏว่ามีการลงโทษพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศจนถึงตาย ลงโทษเพียงให้สึกเท่านั้น

²⁷ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, *พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์* ร. 2. (พระนคร: กุรุสภา, 2504), หน้า 121.

²⁸ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า, *ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2400*, หน้า 77-78.

กรณีกรมหลวงรักษารณเรศ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ก็มีการตัดสินประหารชีวิตกรมหลวงรักษารณเรศ หนึ่งในข้อกล่าวหาคือพฤติกรรมรักร่วมเพศของกรมหลวงรักษารณเรศ แต่อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้วจะเห็นได้ว่า การตัดสินประหารชีวิตกรมหลวงรักษารณเรศนั้นเป็นโทษทางการเมืองมากกว่าจะเป็นโทษที่เกิดจากพฤติกรรมรักร่วมเพศเพียงอย่างเดียว

กรมหลวงรักษารณเรศมีพฤติกรรมรักร่วมเพศกับบรรดาโขนละครที่เลี้ยงไว้ (เนื่องจากโขนละครที่เป็นผู้หญิงนั้นมีได้แต่ในพระบรมมหาราชวัง โขนละครตามวังเจ้านายต่าง ๆ จึงมีแต่ผู้ชายเท่านั้น) พฤติกรรมรักร่วมเพศของกรมหลวงรักษารณเรศเพียงแต่สำเร็จความใคร่เท่านั้น

ตัวประพดิกการที่ไม่อยู่กับเมียดังนี้ ก็มีผู้มาพูดว่าทั้งผู้ชายผู้หญิง ข้างผู้ชายนั้นก็กรมขุนรามอิศเรศ เป็นต้น จนกระทั่งมหาดเล็กเด็กษา ฝ่ายผู้หญิงเมียของตัวที่ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดก็มาเล่าให้เขาฟังออกเชิงแซ่ไป ว่าตัวไม่อินังขังข้อกับลูกเมีย มาหลงรักอ้ายคนโขนคนละคร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงทราบ จึงทรงพระราชดำริว่าจะชอบใจอย่างเจ้าปึกกิ้ง (เตาควาง) รักจิว จะช่องเสพผู้ชายบ้าง ผู้หญิงบ้างกระมังครั้นจะห้ามปรามว่ากล่าวให้รู้สึกตัวเสียว่า ทำดังนี้ไม่งามไม่ดี ความก็จะอื้ออึงไป เหมือนจะแกลังประจานให้ญาติได้ความอัปยศ แล้วทรงพระราชดำริว่า แต่ก่อนกรมหลวงเทพพลภักดิ์ก็ประพดิกการไม่อยู่กับลูกเมียเหมือนกันเช่นนี้ สมเด็จพระบรมวงศาธิราชซึ่งเป็นผู้ใหญ่ก็ทรงทราบทุกพระองค์ ก็หาได้ว่ากล่าวกรมหลวงเทพพลภักดิ์ประการใดไม่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมิได้เอาพระทัยเป็นพระราชธุระ ด้วยสำคัญพระทัยว่าเขาประพดิกให้เหมือนพี่ชาย เป็นพี่พันธุ์ลูกอียายเดนมเกือก เป็นคนอุปาทว์บ้านเมือง จึงโปรดเกล้าให้ถอดเสียจากกรมหลวง ให้เรียกว่าหม่อมไกรสร ลงพระราชอาชญาแล้ว

ให้ไปสำเร็จโทษด้วยท่อนจันทน์ที่วัดปทุมคงคา (เน้นตัวเข้มโดยผู้เขียนบทความ)²⁹

เห็นได้ว่าในกรณีของกรมหลวงเทพพลภักดิ์ ซึ่งเป็นพี่ชายของกรมหลวงรักษรณเรศรก็มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเช่นเดียวกัน แต่กรมหลวงเทพพลภักดิ์ก็ไม่ถูกตำหนิติเตียนจากเจ้านายชั้นผู้ใหญ่องค์อื่นๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการตัดสินประหารชีวิตกรมหลวงรักษรณเรศรน่าจะเป็นเหตุผลทางด้านการเมืองมากกว่าอคติต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศ กรมหลวงรักษรณเรศร ซึ่งถูกลงพระราชอาญาสำเร็จโทษเนื่องจากความผิดหลายกระทง ตัวอย่างเช่น ชားความไม่ยุติธรรม เป็นคนมักใหญ่ใฝ่สูง ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงทางการเมืองเป็นสำคัญ ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายความผิดของกรมหลวงรักษรณเรศรดังต่อไปนี้

เช่นเมื่อถึงเทศกาลลอยกระทงก็ไปลอยกระทงที่กรุงเก่า (อยุธยา) บ้างเมืองนครเขื่อนขันธ์บ้าง ทำตามแบบธรรมเนียมที่ในหลวงทรงลอยพวกละครก็ห่มแพรสีทับทิมใส่แหวนเพชรแทนที่จะเป็นหม่อมห้ามใส่แล้วยังหาสมัครพรรคพวกขุนนางและกองทหารมอญไว้เป็นพวกมากมาย และไม่บรรทมกับหม่อมห้ามเลย แต่บรรทมอยู่ที่แก่งข้างห้องพระโรงกับพวกละคร เมื่อเอาพวกละครมา ใต้สวนใต้ความว่า “แต่เอามือเจ้าละครและมือท่านกำคุยฐานด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย ให้สำเร็จภาวะธาตุเคลื่อนพร้อมกัน เป็นแต่เท่านั้น” แล้วจึงโปรดให้ตุลาการถามกรมหลวงว่า เป็นเจ้าใหญ่นายโตเล่นการเช่นนี้สมควรอยู่แล้วหรือ กรมหลวงรักษรณเรศรให้การว่า การที่ไม่อยู่กับลูกเมียนั้นไม่เกี่ยวกับการของแผ่นดิน และเมื่อถามว่า การที่เกลี้ยกล่อมเจ้านายขุนนางไว้เป็นพรรคพวก จะคิดกบฏหรือ กรมหลวงให้การว่าไม่ได้คิดกบฏ คิดอยู่ว่าถ้าสิ้นแผ่นดินไปก็ไม่ยอมเป็นข้าใคร ทรงพระราชดำริปรึกษาด้วยพระ

²⁹ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์, พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 เล่ม 2 (กรุงเทพฯ: องค์การคำของคุรุสภา, 2504), หน้า 132.

ราชวงศานวงศ์และเสนาบดีว่า กรมหลวงรักษษรณธรรมมีความผิดหลายอย่าง ทั้งยังเบียดบังเอาเงินเบี้ยหวัดและเงินวัดพระพุทธรบาทปี 1 ก็หลายสิบชั่ง จะเลี้ยงไว้ไม่เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย³⁰

จากหลักฐานในช่วงต้นรัตนโกสินทร์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นที่รับรู้ในสังคมไทยโดยเฉพาะชนชั้นสูง แต่ภาษาหรือคำที่ใช้กล่าวถึงพฤติกรรมเหล่านี้จะออกมาในรูปคำกริยามากกว่า คำนาม เช่น “เล่นเพื่อน” ในกรณีรักร่วมเพศหญิง และ “เล่นสวาท” ในกรณีรักร่วมเพศชาย ซึ่งแตกต่างจากกะเทยที่เป็นคำนามบ่งบอกถึงคนกลุ่มหนึ่งที่ลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้หญิงและผู้ชาย จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่กะเทยไม่มีชื่อเรียกเฉพาะ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยในอดีตไม่ถือว่าพฤติกรรมเช่นนี้เป็นพฤติกรรมที่สามารถที่จะจำแนกคนออกมาเป็นอีกประเภทหนึ่ง ผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวยังคงความเป็น “ผู้ชาย” เพียงแต่มีพฤติกรรมที่นอกหลักรอยเท่านั้น

สรุปได้ว่าสังคมไทยสามารถอดทนต่อกะเทยและพฤติกรรมรักร่วมเพศให้อยู่ได้โดยไม่มีการกฎหมายลงโทษ ถึงแม้ว่าสังคมจะมีอคติต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศในลักษณะที่ “เป็นความแปลกแยก” มีชื่อ “หญิง” หรือ “ชาย” แต่ก็ไม่ปรากฏความคิดว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นอันตรายต่อสังคมและไม่มิบทลงโทษอย่างรุนแรงดังเช่นในสังคมตะวันตก สังคมตะวันตกพฤติกรรมรักร่วมเพศมีโทษถึงตาย³¹ เช่นในกรณีของสเคาเต็นที่ถูกตัดสินประหารชีวิตโดยรัฐบาลของเนเธอร์แลนด์ที่ปิดตาเวียในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เนื่องจากมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ การลงโทษ “พฤติกรรมรักร่วมเพศ” เป็นอิทธิพลจากศาสนาคริสต์ ซึ่งมีบทลงโทษผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย อย่างน้อยที่สุดจนถึงปี พ.ศ.2428 (ค.ศ.1885) กฎหมายเพียงข้อเดียวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักร่วมเพศโดยตรงก็เป็นการลงโทษ “การร่วมเพศทางทวารหนัก” (Sodomy Law) ซึ่งถือเป็น “บาปต่อธรรมชาติ” (sin

³⁰ เรื่องเดียวกัน.

³¹ John Boswell, *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, p. 281.

against nature) โดยมีโทษถึงประหารชีวิต รักษาร่วมเพศในที่นี้มิได้หมายถึง “บุคคล” แต่เป็นแนวโน้มพฤติกรรมทางเพศที่มีอยู่ในตัวทุกคน กฎหมายเหล่านี้จุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การป้องกันไม่ให้มีการร่วมเพศที่ไม่เป็นไปเพื่อการสืบพันธุ์ และการควบคุมพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ก่อให้เกิดการสืบพันธุ์ในรูปแบบต่าง ๆ³²

แม้ว่าจะหาหลักฐานของการบังคับใช้กฎหมายได้ยากแต่ก็ปรากฏการลงโทษไว้โดยในช่วงสามสิบปีแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการแขวนคอคนในอังกฤษด้วยข้อหาร่วมเพศทางทวารหนัก ถึง 50 คน และในปีพ.ศ. 2349 (ค.ศ.1806) มีการลงโทษประหารข้อหาร่วมเพศทางทวารหนัก มากกว่าข้อหาฆาตกรรม และในปีพ.ศ. 2353 (ค.ศ. 1810) สี่ในห้าของผู้ที่โดนกล่าวหาในข้อหานี้ถูกแขวนคอ³³ และในระหว่างปี พ.ศ. 2399–2402 (ค.ศ.1856-59) มีชาย 54 คนถูกลงโทษประหารชีวิตในข้อหาดังกล่าว³⁴

ลักษณะที่สำคัญที่ทำให้กะเทยและพฤติกรรมรักษาร่วมเพศไม่ถูกลงโทษถึงตายเช่นในสังคมตะวันตก อาจจะด้วยความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และผลกรรมที่ส่งผลให้บุคคลเกิดมาในชาติภพต่างๆ ตามผลกรรมที่ได้กระทำไว้ในชาติก่อน กะเทยได้รับการมองว่าเป็นกรรมที่เกิดมาจากการล่วงละเมิดภรรยาผู้อื่น เห็นได้จากหลักฐานที่เกี่ยวกับพระสงฆ์ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ที่มีพฤติกรรมรักษาร่วมเพศ โทษที่ได้รับคือการพ้นสภาพจากการเป็นพระเท่านั้น แต่ในกรณีของกรมหลวงรักษษรณเรศ ที่ถูกตัดสินประหารชีวิต นั้นเป็นเพราะว่าได้กระทำความผิดหลายกระทง และเป็นความผิดที่สั่นคลอนอำนาจของสถาบันกษัตริย์ ในขณะที่กรมหลวงเทพพลภักดิ์ซึ่งเป็นพี่ชายของกรมหลวงรักษษรณเรศก็มีพฤติกรรมรักษาร่วมเพศ เป็นที่รับรู้ทั่วไปแต่ก็ไม่ได้ถูกประหารชีวิตเช่นกรมหลวงรักษษรณเรศ

³² Jeffrey Weeks, *Sex, Politics and Society: The Regulation of Sexuality Since 1800* (London and New York : Longman, 1986), p. 99.

³³ *Ibid.*, p. 100.

³⁴ *Ibid.* , p. 119.

พฤติกรรมรักร่วมเพศในสังคมไทย “สมัยใหม่”

นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ชนชั้นสูงของสังคมไทยได้ติดต่อกับต่างชาติ โดยเฉพาะชาติตะวันตกอย่างเข้มข้น ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับตะวันตกนี้เองได้ทำให้มีการซึมซับเอาระบบความหมายทางเพศแบบวิคตอเรียน ที่แยกระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิงออกจากกันอย่างชัดเจน เข้ามาในสังคมไทยทีละน้อยๆ และสิ่งนี้เองที่น่าจะทำให้ความเป็นอื่นซึ่งในที่นี้ได้แก่ กะเทย และ พฤติกรรมรักร่วมเพศ มีความชัดเจนตามขึ้นมาด้วย แต่อย่างไรก็ตามคนกลุ่มนี้ก็ยังไม่มิลักษณะเฉพาะที่จะแยกออกมาเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งได้ ยกเว้นกะเทยที่ยังคงเป็นบุคลลประเภทหนึ่งที่แตกต่างไปจากผู้ชายและผู้หญิง ดังจะเห็นได้จากพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า รัชกาลที่ 5³⁵ และเรื่องตลกที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์*ดุสิตสมิธ*ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า รัชกาลที่ 6

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 การรับเอาระบบความหมายทางเพศแบบตะวันตกมีความเข้มข้นมากขึ้นกว่าในรัชกาลก่อน เนื่องด้วยความขัดแย้งระหว่างพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ กับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่ควบคุมบริหารราชการแผ่นดินในขณะนั้น ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างคนรุ่นใหม่ และคนรุ่นเก่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้เสด็จไปศึกษาในประเทศอังกฤษตั้งแต่ทรงพระเยาว์ และทรงศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษนานถึง 9 ปี

กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์ได้กล่าวไว้ว่า “ทรงมีความภูมิใจพระทัยในพระองค์เองว่า ทรงมีความรู้และประสบการณ์ทันสมัยกว่าคนอื่นๆ โดยเฉพาะพระบรมวงศานุวงศ์

คุณยวทวยทรพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁵ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพในเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2450, พิมพ์ในงานพระเมรุพระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร 2491, หน้า 86.

และขุนนางรุ่นเก่าที่ไม่มีโอกาสได้ไปศึกษาต่างประเทศ³⁶ และดังที่สิริรัตน์ พุ่มเกิด กล่าวว่าเป็นองคมนตรีทรงไม่สนิสนมคุ้นเคยกับพระประยูรญาติ โดยเฉพาะ องคมนตรีทรงดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในขณะนั้น ประกอบกับทรงมีพระอริชยาศัยเย็บ ขริมไม่สู้จะโปรดตรัสกับผู้ใด โปรดทางด้านอักษรศาสตร์ และทรงพอพระทัยใช้เวลาว่างทรงหนังสือทางด้านวรรณกรรม ประกอบกับทรงมีความแตกต่างทางด้านวัยและ ประสบการณ์จากพระบรมวงศานุวงศ์ และข้าราชการที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน³⁷

ทามารา โลส ได้กล่าวว่าความขัดแย้งระหว่างพระองค์กับกลุ่มขุนนางเก่า ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านระบบความหมายทางเพศในสังคมไทย พระองค์ ทรงใช้ประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่องเพศขึ้นมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง โดยเฉพาะ ประเด็นที่เกี่ยวกับเรื่อง "ครอบครัว" และศีลธรรมเรื่องเพศ พระองค์ทรงใช้ประเด็น เรื่องศีลธรรมทางเพศของตะวันตกในขณะนั้น เชื่อมโยงเข้ากับการพัฒนาสังคมตาม แบบ "ครอบครัว" ตะวันตก เช่นทรงใช้เรื่องความประพฤติดังกล่าวที่เหมาะสม การมี ความต้องการทางเพศที่มากเกินไป (ธรรมเนียมการมีภรรยามากกว่าหนึ่งคนของ ขุนนางไทย) ซึ่งเป็นการทำให้ประเทศชาติไม่พัฒนา ในการทำให้ฝ่ายตรงข้าม เสียหาย³⁸

กรรภิรมย์ ได้กล่าวถึงทัศนะหรือพระราชนิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ต่อสตรีไทยไว้ว่า

³⁶ กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์, *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 62.

³⁷ สิริรัตน์ พุ่มเกิด, "อศฺวพหุ" *กับการใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 41.

³⁸ Tamara Loos, *Gender Adjudicated: Translating Modern Legal Subjects in Siam* (Ph. D. dissertation Cornell University, 1999), pp. 238-301.

ทรงต้องการให้ผู้หญิงไทยเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติของสตรีไทยตามคติโบราณ คือ มีกิริยามรรยาทเรียบร้อย ระมัดระวังรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของตน ดูแลกิจการบ้านเรือนไม่ให้เกิดพร่อง เก่งการครัว รู้จักแต่งกายแต่พองามไม่มากเกินไป แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทรงต้องการให้สตรีเข้ามามีบทบาทในสังคมด้วยคือสตรีต้องมีการศึกษาดี คือรู้หนังสือ พอสสมควร พัฒนาตนเอง ขวนขวายหาความรู้รอบตัวให้เป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์ ฝึกตนให้รู้จักใช้สติปัญญา มีไหวพริบดี พัฒนาบุคลิกภาพตนเองให้ว่องไว เป็นตัวของตัวเอง รู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เพราะทรงถือว่าสตรีเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมไทย เป็นกำลังสำคัญของชาติเช่นเดียวกับบุรุษ ฉะนั้นควรได้รับการยกย่องให้มีสิทธิและศักดิ์ศรีเสมอภาคกับบุรุษ³⁹

ด้วยทัศนคติเช่นนี้ทำให้สตรีไทยของพระองค์มีลักษณะที่ก้ำกึ่งระหว่างลักษณะจารีตประเพณี แต่มีความทันสมัยอย่างตะวันตกอยู่ในที่ พระราชนิยมที่ต้องการให้สตรีไทยมีความทันสมัยทัดเทียมกับสตรีในโลกตะวันตกของพระองค์ ทรงได้หยิบยืมธรรมเนียมปฏิบัติแบบตะวันตกเข้ามาใช้กับสตรีไทย เช่น ใน พ.ศ. 2460 โปรดเกล้าฯ ให้ออก "พระราชกฤษฎีกาคำนำหน้านามสตรี พุทธศักราช 2460" เพื่อกำหนดการใช้คำนำหน้านามของสตรีให้เป็นระเบียบตามแบบอย่างอารยประเทศ โดยพิจารณาตามฐานะ ชาติกำเนิด ฐานะทางสังคมและ สถานภาพการสมรสของสตรี เป็นต้นว่าให้ใช้คำว่า "นางสาว" อย่างที่ชาวอังกฤษเรียกว่า "Miss" สำหรับสตรีที่ยังโสด คำว่า "นาง" ซึ่งเท่ากับคำว่า "Missis" ในภาษาอังกฤษ สำหรับสตรีที่แต่งงานแล้ว คำว่า "คุณหญิง" เท่ากับ "Lady" และต่อมาในปี พ.ศ. 2463 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำหน้านามเด็ก กำหนดให้ใช้คำว่า "นายน้อย" สำหรับเด็กชายที่เป็นบุตรข้าราชการชั้นสัญญาบัตร และ "นางน้อย" สำหรับเด็กหญิง ต่อมา

³⁹ กรภิรมย์ สุวรรณานนท์, *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย*, หน้า 173.

ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เสีย และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ถือเป็นระเบียบกันว่า เมื่อจะต้องกล่าวถึงเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีใช้คำว่า "เด็กชาย" และ "เด็กหญิง"⁴⁰ นอกจากมาตรฐานของสตรีตามแบบตะวันตกแล้ว ระบบความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวก็มีลักษณะที่เป็นแบบตะวันตกด้วย เช่น พระราชบัญญัติขนานนามสกุลในปี พ.ศ. 2456 เพื่อเป็นหลักการสืบเชื้อสายต่อเนื่องกันทางบิดาผู้ให้กำเนิด⁴¹

การแต่งกายเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดในกรณีการเลียนแบบความเป็นอารยของชาติตะวันตก ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการสตรีบรรดาศักดิ์ไว้ผมยาว ซึ่งโดยมากเกล้ามวยอย่างชาวตะวันตกเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรทั่วไป และเปลี่ยนจากนุ่งโจงกระเบนเป็นนุ่งซิ่น สำหรับงานราตรีสโมสรกำหนดให้ผู้ชายแต่งเครื่องราตรีสโมสร เสื้อสักหลาดดำ หางยาว เชิดดำแข็ง ออกจิบ ทำนองเดียวกับอารยชาติตะวันตก⁴² ทรงแนะนำผ่านพระราชนิพนธ์ที่ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิตว่า "ให้สตรีไทยทุกๆ ภาคไว้ผมยาว และนุ่งซิ่น"⁴³ ทำให้สตรีไทยทั้งในกรุงและต่างจังหวัดต่างสนองตามพระราชประสงค์

นอกจากนี้แล้วยังทรงใช้แนวคิดเรื่อง "สถานภาพ" ของผู้หญิง ในการแสดงถึงความมีอารยะของประเทศชาติ มีพระราชดำริว่าชาติที่เจริญแล้วผู้หญิงมีสถานภาพที่สูงในสังคม พระองค์ทรงเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวกับสัญชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวกับครอบครัว โดยทำให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกฎหมายของชาติตะวันตกในเรื่องพลเมืองและครอบครัว ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัตินามสกุล โดยที่บุตรถือสัญชาติตามบิดา ภรรยาต้องใช้นามสกุลของสามี และผู้หญิงต้องใช้นามสกุล

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 179.

⁴¹ เสถียร ลายลักษณ์ และคนอื่นๆ (รวบรวม), *ประชุมกฎหมายประจำศก* เล่ม 25, หน้า 259-262. อ้างถึงใน กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์, *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย*, หน้า 173.

⁴² กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์, *พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย*, หน้า 180.

⁴³ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์, *เจ้าชีวิต*, พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุง, (กรุงเทพฯ : ริเวอร์บุ๊คส์, 2536), หน้า 294.

ของสามีหลังแต่งงาน⁴⁴ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลถึงประชาชนชาวสยามอย่างกว้างขวาง เพราะออกมาเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความเป็น "ผู้ชาย" และ ความเป็น "ผู้หญิง" และความเป็นอื่นได้แก่ "กะเทย" ในสังคมไทยมีความชัดเจนมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีพื้นฐาน และค่านิยมทางศีลธรรมบางอย่างอยู่บนระบบความสัมพันธ์ทางเพศแบบตะวันตก

ถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าจะทรงมีแนวความคิดที่ชัดเจนระหว่างความเป็นหญิงและความเป็นชาย รวมไปถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นหญิงและความเป็นชายที่ตามมา โดยมีระบบคุณค่าในเรื่องเพศแบบวิคตอเรียนที่พระองค์ทรงคุ้นเคยจากการได้เข้าไปศึกษาในประเทศอังกฤษตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้เป็นเพียงบทบาทในพื้นที่สาธารณะของพระองค์ แต่ในปริวิตส่วนตัวของพระองค์แล้วมีหลายอย่างที่ขัดแย้งกับภาพลักษณ์ในปริวิตสาธารณะของพระองค์ เช่นไม่โปรดให้มีสนมนางในเป็นจำนวนมาก แต่โปรดให้มีมหาดเล็ก โลกส่วนตัวของพระองค์จึงเป็นโลกที่แวดล้อมไปด้วยข้าราชการที่เป็นผู้ชาย "แต่ก่อนนี้โปรดประทับอยู่ในพระราชสำนักอย่างเงียบๆ สนุกสนาน เล่นกีฬา เล่นไพ่ เล่นละครอยู่ในหมู่ผู้ชาย คล้ายๆ ชีวิตในสโมสรที่เมืองอังกฤษ"⁴⁵

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 สังคมไทยเริ่มให้ความสนใจกับ "ความเจ็บป่วยทางสังคม" อันได้แก่พฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์มากขึ้น เห็นได้จากปาฐกถาของหลวงวิเชียรแพทยาคม ตามสถานที่ต่างๆ อันเกี่ยวเนื่องกับเรื่อง "จิตตวิทยา" หลวงวิเชียรฯ น่าจะเป็นแพทย์คนแรกๆ ที่กล่าวถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศในแง่จิตวิทยา แต่อย่างไรก็ตามการกล่าวถึงพฤติกรรมรักร่วมเพศของหลวง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

⁴⁴ Tamara Loos, *Gender Adjudicated: Translating Modern Legal Subjects in Siam*, pp. 238-301.

⁴⁵ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์, *เจ้าชีวิต*, หน้า 268. ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นนี้ได้ใน Thamora V. Fishel, "Romances Of The Sixth Reign: Gender, Sexuality, and Siamese Nationalism," in *Genders and Sexualities in Modern Thailand*, eds. Peter Jackson and Nerida Cook (Chiang Mai: Silkworm Books, 2000), pp. 154-166.

วิเชียรฯ ยังเป็นการกล่าวถึงโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมรกร่วมเพศอย่างจริงจังนัก เป็นเพียงการกล่าวถึงตามตำราของตะวันตกเท่านั้น⁴⁶

พฤติกรรมรกร่วมเพศ พ.ศ. 2500–2527

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 การติดต่อกับชาติตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาอย่างเข้มข้นได้ทำให้สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความรู้ทางการแพทย์ และการให้ความช่วยเหลือให้ทุนอุดหนุนบุคลากรทางการแพทย์ให้ได้รับการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก และในช่วงเวลานี้องค์การรกร่วมเพศในฐานะที่เป็นอาการป่วยทางจิตชนิดหนึ่งได้เข้ามาสู่สังคมไทยประกอบกับธุรกิจการขายบริการทางเพศให้กับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอเมริกันที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ และจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ ซึ่งนอกจากโสเภณีที่เป็นหญิงแล้ว กะเทย ก็ยังขายบริการทางเพศให้กับลูกค้ากลุ่มนี้ด้วย ปัญหาการลักทรัพย์ได้ทำให้ตำรวจคอยตรวจตรา และกวาดจับกะเทยที่ขายบริการทางเพศเหล่านี้อย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์เป็นต้นมา

ในช่วงปี พ.ศ. 2504 ได้มีการกวาดจับกะเทยที่ขายบริการทางเพศครั้งใหญ่ และได้นำตัวไปคุมขังที่เรือนจำบางขวาง นายแพทย์สุด แสงวิเชียร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกายวิภาคศาสตร์ และนายแพทย์อรุณ ภาคสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยา ได้เข้าไปตรวจสอบคนกลุ่มนี้อย่างละเอียด ผลจากการตรวจสอบ นายแพทย์สุดสรุปว่าคนกลุ่มนี้ไม่มีความผิดปกติทางกาย น่าจะเป็นความผิดปกติทางจิต นายแพทย์สุดพยายามที่จะให้คนในสังคมไทยเรียกคนกลุ่มนี้ว่า "ลักเพศ" เนื่องจากมีลักษณะที่ตรงข้ามกับเพศของตน ส่วนคำว่า กะเทย นั้นน่าจะใช้หมายถึงผู้ที่มีอวัยวะเพศกำกวม ซึ่งเป็นความผิดปกติทางกาย

คติฆาตกรรมดาเรล เบอริแกน บรรณาธิการและเจ้าของหนังสือพิมพ์ *บางกอกเวิลด์* ที่ปรากฏเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2508

⁴⁶ วิเชียรแพทยาคม, *รวมปาฐกถาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตของคนทั่วไปตามหลักจิตตวิทยา* (พระนคร : กรุงเทพมหานคร, 2479), หน้า 102-103.

ได้ทำให้มีการหยิบยืมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาใช้เรียกผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การฆาตกรรมเบอร์แกน นั่นก็คือชายที่ขายบริการทางเพศให้กับเบอร์แกน อย่างไรก็ตาม คำว่าเกย์ที่หยิบยืมเข้ามานี้ก็มีความหมายที่เฉพาะ ดังจะเห็นได้ว่าในระยะแรก หนังสือพิมพ์**ไทยรัฐ**เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “กะเทยหนุ่ม” ในเวลาต่อมาหลังจากที่ได้ไป สัมภาษณ์กะเทยขายบริการทางเพศในย่านต่างๆ แล้ว **ไทยรัฐ** จึงเปลี่ยนมาเรียกคน กลุ่มนี้ว่าเกย์

คอลัมน์นิสต์ชื่อดังของหนังสือพิมพ์**ไทยรัฐ**ในช่วงเวลานั้นได้ออกมาแสดง ความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ได้อย่างเผ็ดร้อน ไม่ว่าจะเป็น “สีเสียด”⁴⁷ หรือ “999”⁴⁸ ภาพ พฤติกรรมรักร่วมเพศหรือเกย์ที่คอลัมน์นิสต์เหล่านี้เข้าใจคือ ชายที่ขายบริการให้กับ ชาวต่างชาติ และในบางครั้งก็ขายบริการทางเพศให้กับลูกค้ำที่เป็นคนไทยด้วย คน กลุ่มนี้เป็นชาตกรที่สามารถจะก่อคดีฆาตกรรมขึ้นได้ทุกเมื่อ อันเป็นปัญหาของ สังคมที่ควรจะเร่งรีบแก้ไขโดยด่วน อย่างไรก็ตามข่าวคดีฆาตกรรมเบอร์แกนปรากฏ ในหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลาเพียงเดือนเดียว จึงน่าจะเป็นสาเหตุที่อธิบายได้ว่าการ ปรากฏตัวของผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศในระยะเวลาต่อมา ไม่ได้ใช้คำว่าเกย์นิยม ผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเหล่านี้ ความทรงจำที่หลงเหลือเกี่ยวกับพฤติกรรมรักร่วม เพศคือภาพลักษณ์ของชาตกรที่อาจจะก่ออาชญากรรมได้ทุกเมื่อ

ในช่วงปี พ.ศ. 2515 ข่าวการผ่าตัดแปลงเพศจากหญิงเป็นชาย⁴⁹ ภาพข่าว การสมรสของชายกับชาย⁵⁰ และความก้าวหน้าของการผ่าตัดศัลยกรรมความงาม โดยเฉพาะการปรากฏตัวของ “ปาน บุณนาค” กะเทยชื่อดังตามหน้าหนังสือพิมพ์ **ไทยรัฐ** น่าจะส่งผลให้ชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศคนหนึ่งเขียนจดหมายเข้ามาใน คอลัมน์ตอบปัญหาของ “สุขเล็ก” หรือ ประยูร จรรย์วงศ์ คอลัมน์นิสต์ชื่อดังของ หนังสือพิมพ์**ไทยรัฐ**ในช่วงเวลานั้น

⁴⁷ สีเสียด, “สารพันปัญหา,” **ไทยรัฐ** (8 ตุลาคม 2508): 2.

⁴⁸ 999, “อารยชนในมุมมืด,” **ไทยรัฐ** (12 ตุลาคม 2508): 3.

⁴⁹ **ไทยรัฐ** (30 มิถุนายน 2515): 1.

⁵⁰ **ไทยรัฐ** (11 ตุลาคม 2515): 4.

ชายรักร่วมเพศที่เขียนจดหมายเข้ามาในคอลัมน์ตอบปัญหาของ "สุขเล็ก" ใช้ชื่อว่า Ravee ชายผู้นั้นขอร้องให้ "สุขเล็ก" ประกาศหาคู่ให้กับตนในหนังสือพิมพ์ *บางกอกโพสต์* ซึ่ง "สุขเล็ก" ทำงานอยู่ที่นั่นด้วย อย่างไรก็ตามในระยะแรกนี้ไม่ปรากฏว่ามีการใช้คำว่า "เกย์" ในการกล่าวถึงชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ นี้แสดงให้เห็นว่าคำว่า "เกย์" ยังไม่ได้ใช้แพร่หลายนับตั้งแต่คดีฆาตกรรมเบอริแกนเป็นต้นมา

ในเวลาต่อมาชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศเช่นเดียวกับ Ravee จำนวนมากได้เขียนจดหมายเข้ามาในคอลัมน์ตอบปัญหาของ "สุขเล็ก" แสดงความจำนงว่าต้องการที่จะติดต่อกับ Ravee และเรื่องนี้กลายเป็นประเด็นโต้เถียงระหว่าง "สุขเล็ก" และชายรักร่วมเพศในประเด็นที่ว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศนั้นเป็นโรคหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม "สุขเล็ก" เชื่อว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นโรค และสามารถที่จะบำบัดรักษาให้หายได้ และยุติการนำจดหมายของชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศลงตีพิมพ์ในคอลัมน์ของตนในที่สุด ถึงแม้ว่า "สุขเล็ก" จะไม่ได้นำจดหมายของชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศลงตีพิมพ์ นักข่าวของหนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ* กลับให้ความสนใจกับประเด็นนี้และได้เข้าไปใน "บาร์เกย์" แห่งหนึ่งพร้อมทั้งถ่ายภาพภายใน "บาร์เกย์" แห่งนั้นลงตีพิมพ์ในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ* ฉบับประจำวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2515

นอกจากตีพิมพ์ภาพบรรยากาศภายใน "บาร์เกย์" แล้ว ยังได้สัมภาษณ์ "ยศวดี" เจ้าของบาร์ดังกล่าวด้วย ภาพลักษณ์ของ "ยศวดี" ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ* นั้นไม่แตกต่างไปจาก "กะเทยทั่วไป" คือแต่งกายเป็นหญิง "ยศวดี" ใช้คำว่า "เกย์" ในการเรียกตัวเองและผู้ที่ใช้บริการในบาร์ของตน คำว่า "เกย์" ของ "ยศวดี" มีความหมายอย่างน้อยที่สุดสองแบบ คือ หนึ่ง หมายถึงตัว "ยศวดี" เองที่เป็น "กะเทยชั้นสูง" แตกต่างกับ "กะเทยชั้นต่ำ" ที่ขายบริการทางเพศให้กับชาวต่างชาติ สอง หมายถึง "ลูกค้า" ของ "ยศวดี" อันประกอบไปด้วยทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ที่ไม่ได้แต่งตัวเป็นผู้หญิงเหมือน "ยศวดี"

กลางเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ชาวการประกวด "สุดยอดกะเทยสยาม" ได้ปรากฏเป็นข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ *ไทยรัฐ* และเป็นข่าวเด่นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2515 มีการนำเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของการประกวดดังกล่าว เช่น "ตัวเก็ง"

ที่คาดว่าจะครองมงกุฎ "ส่วยอดตะเทยสยาม" และจากข่าวในช่วงเวลานี้องที่แสดงให้เห็นว่า "เกย์ควีนร่างสวย" และ "สาวเทียมรักชนก" หมายถึงกะเทย หรือชายที่แต่งตัวเป็นผู้หญิง เช่น "ยศวดี" และ "รักชนก ณ เชียงใหม่"

ดังนั้นความแตกต่างระหว่าง เกย์ และ กะเทย ในช่วงเวลานี้อาจยังไม่ชัดเจน ถึงแม้จะมีการกล่าวถึง "เกย์คิง" ในลักษณะที่แตกต่างไปจาก กะเทย และ เกย์ควีนก็ตาม

คอลัมน์ตอบปัญหาชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศในนิตยสาร *แปลก* ของ "โก้ ปากน้ำ" มีส่วนสำคัญในการจำแนก และนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ เพราะในช่วงปลายทศวรรษ 2510 และ ต้นทศวรรษ 2520 มีเพียงนิตยสาร *แปลก* และนิตยสารในเครือสำนักพิมพ์จินดาสาสน์ ได้แก่ นิตยสาร *มหัศจรรย์* เท่านั้นที่มีคอลัมน์ตอบปัญหาของชายที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศ

ในระยะแรกการจำแนกความแตกต่างระหว่างเกย์ และ กะเทย ของ "โก้" จะยังไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เห็นได้จากการกล่าวถึง ปาน บุนนาค "กะเทยชื่อดัง" ว่าก่อนหน้านี้อาน บุนนาค เป็นกะเทย แต่งตัวเป็นผู้หญิง แต่ในเวลาต่อมาปาน ได้แต่งตัวครึ่งหญิงครึ่งชาย ซึ่งปานบอกว่าการแต่งตัวเช่นนี้ได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่า ปานเรียกตัวเองในขณะที่แต่งตัวครึ่งหญิงครึ่งชายนี้ว่า "เกย์"⁵¹ แต่ในเวลาต่อมาด้วยข้อมูลจากจดหมายที่เขียนเข้ามาอธิบายถึงสาเหตุของการมีพฤติกรรมรักร่วมเพศ และลักษณะพฤติกรรมรักร่วมเพศของตน "โก้" ได้จำแนกพฤติกรรมรักร่วมเพศออกเป็นสองชนิดคือ "เกย์คิง" และ "เกย์ควีน" โดยอาศัยบทบาททางเพศเป็นตัวกำหนด กล่าวคือ "เกย์คิง" คือผู้ที่มีบทบาททางเพศเป็นฝ่ายกระทำ "เกย์ควีน" คือผู้ที่มีบทบาททางเพศเป็นฝ่ายถูกกระทำ

⁵¹ ภัณฑิ์ ชารุ, "สาวกำลัง 2," *แปลก* 1,14 (ธันวาคม 2518): 18.

สรุป

จะเห็นได้ว่าก่อนปี พ.ศ. 2500 สังคมไทยอดทนต่อกะเทยและพฤติกรรมรักร่วมเพศได้ในระดับหนึ่ง และผู้ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศไม่ได้เป็นคนอีกประเภทหนึ่งที่แตกต่างไปจากผู้ชาย ผู้หญิง หรือกะเทย พฤติกรรมรักร่วมเพศเป็นเพียงพฤติกรรมทางเพศรูปแบบหนึ่งของผู้ชายและผู้หญิงเท่านั้น มีเพียงกะเทยที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างออกไปจากผู้หญิง ผู้ชาย นั่นอาจจะเป็นเพราะพฤติกรรมของกะเทย สามารถที่จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน เช่นเดียวกับกะเทยในปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้ว กะเทยยังมีความหมายกว้างๆ ที่หมายถึงลักษณะที่ไม่เป็นหญิงหรือไม่เป็นชาย

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง อิทธิพลจากชาติตะวันตกหลังไหลเข้ามาสู่สังคมไทย รวมทั้งความรู้ทางการแพทย์แบบตะวันตกที่มองว่าพฤติกรรมรักร่วมเพศ และ กะเทย เป็นความผิดปกติทางจิตที่สามารถบำบัดรักษาให้หายได้ พร้อมกันนั้นพฤติกรรมรักร่วมเพศก็ถูกมองว่าเป็นปัญหาสังคม เป็นความเสื่อมทรามที่ได้รับอิทธิพลมาจากสังคมตะวันตก

นับตั้งแต่ข่าวการแพร่ระบาดของพฤติกรรมรักร่วมเพศในช่วงปี พ.ศ. 2515 การจำแนกประเภทต่างๆ ของพฤติกรรมรักร่วมเพศ มีความหลากหลายขึ้น แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนถึงความแตกต่างของ กะเทย เกย์ควีน และ เกย์ ทุกคำที่กล่าวมาข้างใช้ในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน เป็นเพียงการจำแนกความหลากหลายของกะเทยเท่านั้น (ถึงแม้ว่าจะมีการใช้คำว่าเกย์ ในการหมายถึงผู้ที่มีลักษณะของผู้ชายด้วยก็ตาม)

ถึงแม้ว่าก่อน พ.ศ. 2527 กะเทย เกย์คิง เกย์ควีน จะได้รับการจำแนกให้เห็นถึงความแตกต่างกันในระดับหนึ่งแล้ว แต่ความกำกวมระหว่าง กะเทย และ เกย์ควีน ยังคงไม่สามารถที่จะแยกออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน การเกิดนิตยสารเฉพาะกลุ่มที่เรียกว่า "นิตยสารเกย์" ได้ทำให้คำนิยามต่างๆ มีความชัดเจนขึ้นมาก แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมทางเพศของมนุษย์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในปัจจุบันจะพบคำศัพท์ ที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวน

มาก อย่างไรก็ตามระบบการจำแนก พฤติกรรมรักร่วมเพศนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ถึงปัจจุบัน มีความซับซ้อน และมีข้อมูลกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้ายังไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียด จึงไม่ขอนามากล่าวไว้ในที่นี้ อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าเห็นว่าสมควรที่จะศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดต่อไป เพื่อให้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของระบบเพศวิถีในสังคมไทย และเห็นถึงพลวัตของเพศภาวะแบบต่างๆ ในสังคมไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

999. อารยชนในนมมิต. **ไทยรัฐ** (12 ตุลาคม 2508) : 3.
- กรรภิรมย์ สุวรรณานนท์. **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการสร้างชาติไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- กาญจนา นาคสกุล. **คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502.
- การเวล (Rev. J. Caswell). **A Dictionary of the Siamese Language**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- จอมเกล้า, พระบาทสมเด็จพระ. **ประชุมประกาศรัชกาลที่ 4 พ.ศ. 2394-2400**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว, 2503.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพในเวลาเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2450**. พิมพ์ในงานพระเมรุพระศพพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร, 2491.
- จุลจักรพงษ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า. **เจ้าชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุง. กรุงเทพฯ : ริเวอร์บุ๊คส์, 2536.
- จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2539.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ ร. 2**. พระนคร : คุรุสภา, 2504.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3 เล่ม 2**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, 2504.
- เทอดศักดิ์ รัมจำปา. **วาทกรรมเกี่ยวกับ "เกย์" ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ไทยรัฐ (30 มิถุนายน 2515) : 1.

ไทยรัฐ (11 ตุลาคม 2515) : 4.

แดนบิช แบรดเลย์. *อักษรภิธานศรีบท*. พระนคร : cursกาลาดพร้าว, 2514.

ปาลเลอกัวร์. *พะจะนะพาสาไทย*. พระนคร : ม.ป.ท., 2397.

พุททยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. *ดาหลัง*. พระนคร : กรมศิลปากร, 2499.

ภันท์ ขาธร. สาวกำลัง 2. *แปลก* 1,14 (ธันวาคม 2518) : 18.

วิเชียรแพทยาคม. *รวมปาฐกถาเกี่ยวกับปัญหาชีวิตของคนทั่วไปตามหลักจิตตวิทยา*. พระนคร : กรุงเทพมหานคร, 2479.

สิริรัตน์ พุ่มเกิด. "อัสวพาหุ" กับการใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สีเสียด. สารพันปัญหา. *ไทยรัฐ* (8 ตุลาคม 2508) : 2.

ศิลปากร, กรม. *เรื่องกฎหมายตราสามดวง*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2521.

อนาโตล โรเจอร์ เปิลติเยร์. *ตำนานเค้ามืดล้านนา ปฐมมุขมุลี*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ป, 2534.

Altman, D. *On Global Queering*. <http://www.lib.latrobe.edu.au/AHR/>

Benkert (Kertbeny) M. K. An Open Letter to the Prussian Minister of Justice. Translated by Lombardi-Nash M.. In Mark B. and Shane P. (eds.), *We Are Everywhere : A Historical Sourcebook of Gay and Lesbian Politics*, pp. 67-79. New York London : Routledge, 1994.

Boswell, J. *Christianity, Social Tolerance, and Homosexuality*, Chicago and London : The University of Chicago Press, 1981.

Caron, F. Schouten, J. *A True Description of the Mighty Kingdoms of Japan and Siam*. Bangkok : Siam Society, 1986.

Fishel, V. T. Romances Of The Sixth Reign: Gender, Sexuality, and Siamese Nationalism. Edited by Jackson P. A., Cook, N. *Genders and Sexualities in Modern Thailand*. pp. 154-166. Chiang Mai : Silkworm Books, 2000.

- Halperin, D. M. How to Do The History of Male Homosexuality. *GLQ : A Journal of Lesbian and Gay Studies* 6,1 (2000) : 87-123.
- Halperin, D. M. *One Hundred Years of Homosexuality : and Other Essays on Greek*. New York : Routledge, 1990.
- Jackson, P. A. An Explosion of Thai Identities : Global Queering and Re-Imagining Queer Theory. *Culture, Health & Sexuality* 2, 4 (2000) : 405-424.
- Jackson, P. A. Male Homosexuality and Transgenderism in the Thai Buddhist Tradition in Winston, L. (ed.) *Queer Dharma: Voices of Gay Buddhists Vol.1*. Second edition. pp. 56-89. San Francisco: Gay Sunshine Press, 2000.
- Jennings K. *Becoming Visible : A Reader in Gay and Lesbian History for High School and College Students*. Los Angeles : Alyson Publications, 1994.
- Loos, T. *Gender Adjudicated: Translating Modern Legal Subjects in Siam*. Ph. D. dissertation Cornell University, 1999.
- Morris, R. Three Sexes and Four Sexualities : Redressing the Discourses on Gender and Sexuality in Contemporary Thailand. *Positions : East Asia Cultures Critique* 2,1 (spring 1994) : 15-43.
- Nederman, C. J., True, J. The Third Sex : The Idea of the Hermaphrodite in Twelfth-Century Europe. *Journal of the History of Sexuality* 6, 4 (April 1996) : 497-517.
- Weeks, J. *Sex, Politics and Society: The Regulation of Sexuality Since 1800*. London New York: Longman, 1986.
- Zwilling, L. Homosexuality as Seen in Indian Buddhist Texts. In Cabezon, J. I. (eds.), *Buddhism, Sexuality, and Gender*, pp. 203-205. New York : State University of New York Press, Albany, 1985.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย